

Tänään

Puhelin 010 665 3910 Sähköposti al.tanaan@amulehti.fi

Lauantai 13. elokuuta viikko 32

13

Nimipäivät: Jesse, Alfons

Ortodoksisen kalenterin mukaan: Maksima, Tiuhon, Noora, Tiia

Huomenna: Onerva, Kanerva, Svea
Ortodoksisen kalenterin mukaan: Miika

Sana: Sinä kuulet minua, kun kerron, mitä teitä olen kulkenut. Opeta minut tuntemaan määräkseksi!
 (Ps. 119:26)

Miete: Avioliitto on tiedettä.

(Balzac)

Huolehtiminen on rinnalla kulkemista

60 vuotta
Nimi: Kaija-Liisa Toivonen.
Syntynyt: 14.8.1945 Tampereella.
Ammatti: Vesilahden seurakunnan lastenohjaaja.
Asuu: Lempäälässä.
Perhe: Aviomies ja aikuinen poika.
Juhlili: Tshernobyl-lasten juhla-konsertti su 14.8. klo 15 Vesilahden kirkossa.

A Olli Helen
Kolme kaunista venettä/ punainen, keltainen ja vihreä/ sailailee naurumerellä/ Käkissä niissä on lastina/ maailman lapsille iloa/ Soutajia tarvitaan/ veneet rantaan ohjaamaan/ että ilo pääsis maailmaan.

Runoilija Pia Perkiön Runoveneiden säkeet kuvaavat Kaija-Liisa Toivosen tekoja ja toiveita. Kun hän tuli maailmaan Tampereen synnytyslaitoksella Mariankadun varrella, maailma puhui kahdesta asiasta: Hiroshimasta ja Nagasakista. Atomipommit olivat juuri tuhonneet kaksi japanilaista kaupunkia.

Kuulin pikkutyttöä paljon Hiroshiman, Nagasakin ja syntymäni ajallisesta läheisyydestä, vanhempaini jopa nimittivät minua "pieneksi aktiiviseksi pommikaksi", Kaija-Liisa Toivonen naurahtaa. Maailmanhistorian järkyttävimmät tapahtumat vaikuttivat syvästi Kaija-Liisa Toivoseen. Elämäntehävä valkeinta vuonna 1967, kun hän piti vastasyntynyttä Jyrki-pojkaansa sylissä.

Ymmärsin, että minun on pidettävä huolta Jyrkin lisäksi myös muista lapsista.

Kaija-Liisa Toivonen on työskennellyt Vesilahden seurakunnan lastenohjaajana vuodesta 1976 ja erityisen lähellä hänen sydäntään ovat vuoden 1986 Tshernobylin ydinvoimalaonnettomuuden lapsiuhrit. Viimeiset 14 vuotta hän on auttanut valkovenäläisiä lapsia Kangasalan rostavastikunnan ja Yhdelle pie-

nimistä ry:n projektissa. – Olemme järjestäneet Tshernobyl-lapsille parikymmentä virkistysleiriä ja toimitaneet runsaasti materiaalia apua Valko-Venäjälle. Nytkin Viialan seurakunnan leirikeskuksesta leireille 38 minkiläistä ja gorkilaista lasta. Kaija-Liisa Toivosen haastattelu tehtiin laulun, soiton ja tanssin säestyksellä: lapset esittivät yhtä komeasti venäläisen Kalinkan kuin suomalaisen Kesäpäivä Kangasalla -laulun. – Tämä leiri on paras syntymäpäivälahjani. Meillä oli yleisurheilun MM-kisoista johtuvia vaikeuksia lasten viisumien kanssa.

Kaija-Liisa Toivonen löytää Jumalan rakkauden pitämällä huolta itsestään ja muista ihmisistä, kulkemalla heidän kanssaan. Hän tuntee tekevänsä lähetystyötä.

 Olen opettanut ainakin viidellesadalle valkovenäläiselle lapselle suomeksi virren 501 eli *Kuule Isä taivaan pyyntö tää*. Olen luonteeltani maailmankulkija ja eläkehaaveenikin liittyy lähetystyöhön: haluisin työskennellä Tansanian ja Kenian lasten orpokodeissa.

Tshernobyl-lasten hyväksi tehtävän työn ei tarvitse päättää primus motorin läkkeele siirtymiseen, sillä jatkajia on jo oppissa.

Juuri nyt Kaija-Liisa Toivonen on vailla työtiloja. – Kokemukistani viisastu-neena annan neuvon: Suomen seurakuntien rakennusten kosteus- ja homeauriot kannattaa selvittää kunnolla.

Sana
Hyvät sanat

Sanoilla voi hoitaa tai satuttaa. Mitä laajemmalle sanamme kantavat, sitä suurempi niiden merkitys on hyvässä ja pahassa.

Erään kirkon altaritaulussa Kristuksen kasvat on taiteltu kirjaimista ja sanoista. Kaukaa kaikki sulautuu ilmeikkääksi kokonaisuudeksi. Lähempää huomaa, että Jeesuksen kasvat on muovattu hänen omista sanoistaan.

Meidänkin sanamme muodostavat meistä kuvan. Piirräme itsestämme erilaista kuvaa sen mukaan, ovatko sanamme ilkeäsävyyttä vai ihmisen huomioitavaa puolta. On ero sillä, haluaako sanoilla hoitaa vai haavoittaa. Sanojen saasteesta tulee paha olo.

Sanoistamme syntyvä kuvaa pidämme päivittäisessä jakelussa ja annamme sen kaikille kohtaamillemme ihmisille. Kannattaisiko joskus vilkaista sanojen peiliin ja miettiä, onko kuva sellainen kuin haluaisin.

Saisiko oman epämiellyttävän kuvansa kaunistettua, jos alkaisi paljon käyttää Jeesuksen sanoja ja viljellä hurskaita sanontoja? Lienee sitä päälle liimaillemista joku yrittänytkin. Tuloksena on saattanut

olla vain tökerösti retusoitu irvikuva, josta kaikki ruma on näkynyt läpi. Sellainen kuva ei muistuta sen enempää Jeesusta kuin puhujaa itseäänkään. Hurskaidenkin sanojen takana voi olla rakkaudeton mieli.

Jotkut ovat saaneet Jumalalta hyvien sanojen lahjan. On käsitettävä, miten he osaavat sanoillaan hoitaa toista ihmistä. On kuin Jumala itse puhuisi heidän kauttaan silloinkin, kun he eivät Jumalasta mitään puhu.

Jumalan rakkaus heijastuu heidän puheessaan ja piirtää heistä lämpimän kuvan. Jeesuksen sanat eivät ole vain heidän huulillaan, vaan myös sydämissä. On kiitollinen mieli sellaista ihmisistä.

Sunnuntain teksti opettaa: ”Täydellinen se, joka ei hairahdu puheissaan. Laivat, vaikka ne ovat isoja ja rajut tuulet heittelevät niitä, pienen pieni perän ohjaa ne minne peränpitäjä haluaa. Samoin kieli on pieni jäsen, mutta se voi kerskua suurilla asioilla. Pieni tuli sytyttää palamaan suuren metsän.” (Jaak. 3:2–5).

Risto Takkinen

Ylöjärven seurakunnan kappalainen


Ateljee. Timo-Olavi Jalkasen teokset ovat diptyykejä, kuvapareja. Usein taustalla siintää Saunasaari. Se on kuin turvapaikka, minne ei ikinä pääse. Tai katsojahan sen päättää, pääseekö hän sinne vai ei, Jalkanen ajattelee.

Harmaan avaruuden valokuvamaalari

A Juho Paavola

Siinä se kelluu. Yksinäinen pieni lehti kesäisen aamun raikkauksessa, sumun keskellä tuoksuja ympäröimänä.

 – Hyvä, juuri noin teoksiani pitääkin katsoa. Katsojan on mentaalisti astuttava teoksen avaruuteen, kuten juuri teit, valokuvataiteilija **Timo-Olavi Jalkanen** kehuu.

Jatkanne taiteilijan kanssa matkaa Frenckellin teatterin lämpöässä seuraavan teoksen luokse. Jalkanen huomauttaa, ettei hän halua antaa katsojalle mitään valmiina. Jokainen saa itse päättää, mitä kuvissa näkee.

Jalkanen juttelee katsojalle symboliikan kielellä. Kuvien tunnelma syntyy vedestä ja sitä kautta heijastavasta harmaasta avaruudesta. Monessa kuvassa uinuu yksinäinen lehti, suosikkisymboli.

Vaikka Jalkanen haluaa ojentaa tulkinnan avaimet minulle, hän suostuu paljastamaan oman versionsa.

– Lehdet symboloivat viime kädessä ihmistä. Minulle tuossa kuvassa lehti on löytänyt rannalta turvapaikan, Jalkanen sanoo lähes runoilisesti.

Mieleni lepää syvällä Jalkanen kuvassa, kun Frenckellin lämpöä täyttävä Teatterikesän humua ja noavoista kulttuuriveraista.

Kirkuva kello kutsuu teatterivaan näyttämön puolelle. On sii-

Timo-Olavi Jalkanen
Syntynyt: 1957 Outokummussa.

Ammatti: Valokuvataiteilija.

Tekniikka: Pigmenttiväreillä kankaalle tuotettu valokuva.

Tyylit: Meidän päiviemme romanttisen minimalistin.

Ensimmäinen näyttely: Galleria Nykyaika, Tampere 2001 *Kun aika seisautuu*.

Seuraava näyttely: Villa Keisarinharju, Kangasala *Ars Mentalis* alk. 19.8.2005.

2001–2005: 12 yksityisnäyttelyä ja 7 ryhmänäyttelyä Suomessa ja ulkomailla.

Muuta: Jalkanen töitä TT-Frenckellin lämpöässä sunnuntaihin 14.8.2005 asti.

ja siinä, pystyykö se rikkomaan seinille ripustetun Jalkanen maailman rauhan.

Lentokentiltä Pispalaan

Kysyn äimistellen kuvasta, jossa pikku särki vaikuttaa olevan ai-

van kameran linssissä kiinni. Myös veden alla snorklaamalla kuvaava Jalkanen paljastaa kuvan tarinan.

– Syötän rannan särkiä koko kesän. Lopulta ne tulevat niin kesyiksi, että ne näkyvät iho-kaarvoja.

Ajamme Pyykin ja Tahmelan sokkeloisia katuja kohti Pyhäjärven rantaa. Menemme luonnon ateljeeseen, missä särjet asuvat.

 Matkalla Jalkanen tarinoi siitä, kuinka hän löysi taiteen. Vielä 1990-luvun lopulla hän toimi tietokonesuunnittelijana. Elämä lipui vaivihkaa Jalkanen ohin hänen mieltänsä maailman lento-kentillä soft- ja hardwarea tai seuraavaa tapaamista **Bill Gatesin** kanssa.

Hiljalleen Jalkanen kypsi siihen, että kaikki aika kului työn ääressä. Lopulta suurella vaivalla suunnitellut sovellukset päättyivät ongelmajätteeksi muutamassa vuodessa. Hi-tech-maailmassa ei ollut aikaa mieltä muuta.

 – En yksinkertaisesti nähnyt niitä asioita, joita nyt esitän taiteessani. Kierrellessään kihlattunsa, lasitaiteilija **Taru Syrjäsen** kanssa taidenäyttelyitä ja eläessään taiteilijoiden kanssa, Jalkanen oli valmis ”vaihtamaan leiriä”.

Istumme autossa Tahmelan uimarannassa ja odotteleme kuvavaajaa. Sade piiskaa ronskisti kattoa ja tuuliliasia.

Mitenkähän kuvauksen mahatta käydä?

– Nyt on aika hyvä tunnelma, mutta taidamme kastua, Jalkanen mieltii vieressä.

Entinen tietokonesuunnittelija ei koskaan kuvaa auringonpaisteissa, sillä rankka valo on liian paljastava. Sumu ja pieni sade luovat tunnelman. Samalla kulttuurin jäljet katoavat usvaan.

Jalkanen kuvaa kuvaa kaikki kohteensa noin 100 metrin mittaisella rantakaistaleella Pispalassa. Kuvat tuotetaan maapohjaisilla pigmenttiväreillä kankaalle. Uniikkeissa töissä yhdistyvät valokuvan tarkkuus ja maalauksen pehmeys.

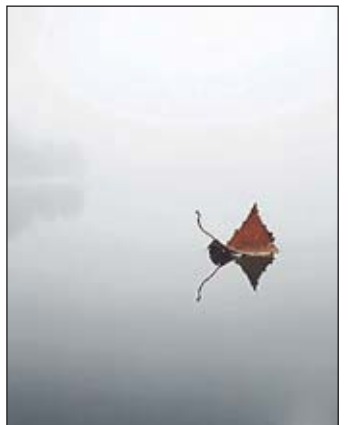
Sävyykkyden lisäksi pigmenttiväreissä Jalkasta miellyttää niiden pysyvyys. Testien mukaan pigmenttiväreillä kankaalle painettu kuva säilyy jopa 200 vuotta.

– Nyt työni säilyvät kauemmin kuin sen viisi vuotta, hän tiivistää eron uuden ja vanhan ammatin välillä.

Vaikka hänen työvälineensä on kamera, hän kiistää poliittikoakin painokkaamminkin olevansa valokuvaaja. Korkeintaan valokuvataiteilija, jolle kamera on vain tulkin väline, vähän kuin pensseli maalariin.

Ehkä Timo Jalkanen onkin valokuvamaalari.

Ihmisä tai heidän jälkiään Jalkanen ei kuvaa koskaan. Pienen kohteet löytyvät spontaaneista


Purjehtija sumussa. Yksinäinen pieni lehti kelluu sumun keskellä Timo-Olavi Jalkanen teoksessa.

reaktioista Pispalan rannalla valottaessa. Ne toimivat hiljaisuudellaan kontrastina nykyiselle kiivasrytmiselle maailmalle.

”Arvonsa todistettava joka päivä”

Jalkanen taiteen avainsana on ajattomuus.

Tuo sama turvaan pääsyyttä ihmistä symboloiva lehti voi uinaa vedessä tuhat vuotta sitten, nyt, tai tuhannen vuoden kuluttua.

Nyky-ihminen suhaa villisti maapalloa ristiin rastiin ja hukkuu median ja internetin välillä häijyynkin tietotulvaan. Taiteilija toivoisi heidän löytävän vielä yhteenkuuluvuutensa paikalliseen elämään ja maisemaan.

– Nykyaikana ihminen joutuu aggressiivisesti kamppailemalla lunastamaan arvonsa uudelleen joka päivä. Teokseni ovat manifesti kirkuvaan aikaakauttamme kohtaan, taiteilija Jalkanen tuumii, vailla minkäänlaista kiirettä...

Pitko

Kaikki tiet vievät Roineeseen

Tampereen Teatterikesä ja *Aamulehti* järjestivät keskustelutilaisuuden, jossa piti valita Suomen kaikkien aikojen paras näyttelijä. Kuuntelin tinnin höpinää, mutta panelisteista ei edes loistava **Esko Roine** uskaltanut mainostaa olevansa sekä Suomen että Pohjolan paras näyttelijä.

Teatterissa demokratia on mennyt niin pitkälle, että kaikki saavat saman palkan ja näyttellevät sen mukaan. Teatterimme tarvitsee samanlaisia tähtiä kuin urheilukenttiemme sankarit.

 En minä mene katsomaan Ratinan stadionille, onko kummallipuu suorassa, vaan tekekö **Jarkko Wiss** maalin.

Elna Hellman ja **Eero Roine** olivat pari, jota mentiin katsomaan pitkien taipaleiden takaa. Roine oli niin suosittu, että hänellä ei ollut kotona edes puhelinta. Jos Roine haluttiin esiintymään, hänet haettiin kotiovelta.

 Ainoa rohkea kriitikko on professori **Panu Rajala**, joka nimeksi omassa artikkelissaan kaikkien aikojen parhaaksi näyttelijäksi Pätän eli **Masa Niemen**. Rajalassa ja Pätässä on paljon samaa.

Molemmat vieroksuvat nai-


Professorin valinta. Salskea Masa Niemi (oik.) muistuttaa erehdyttävästi Panu Rajalaa, joten hänen valintansa Suomen parhaaksi näyttelijäksi ei ollut yllätys. Esa (vas.) on Masan paras kaveri.

sia ja töitä eivätkä ole minkään näköisiä.

 Sää ei ole suosinut **Ilka Kanervan** johtamia MM-kisoja. Ymmärrän, jos maailman kaikki **Esterit** kostavat Kanervalle, mutta jonkinlaista isänmaallisuutta olisi odottanut.

Ilka Kanervan urheilujohtajan päivät ovat luetut. Mielestäni hän voisi ryhtyä ortodoksisiksi piispaiksi. Mutta ettei elämä mene pelkäksi tikukkaramellin nuolemiseksi, piispa voi olla nykyisin naimaton.

Mediassa on tähän viime päivinä puhuttu paljon sosiaalidemokratista. Laitan tähän omasta muististani muutamia tietoja.

 Demarit ilmoittavat linjansa piruina. Kun maan hallitukseen liittyy lähivivkoina **Eero Heinäluoma** ja hänen erikoisuusajattajansa eli leikkisästi Heinähatu ja Vilttitossu, tämä Heinähatu on määritelty valmiiksi poliittikansa linjan. Se on pari pirua ihmiseen päin. Ero on huomattava, sillä Eero on tähän asti kävellyt eduskunnassa pääasiassa aasian kanssa.

 Suomalaiset eivät kestä hyviä aikoja. Kun liikkuvan poliisin päällikkö **Tuovo Veijalainen** uhkasi lomauttaa koko liikkuvan henkilökuntansa kansan riemuksi, miten kävikään?

Veijalainen sai ankan varoituksen ja pitkän sairaaloman.

Eli jos aikoo päästä Välimerele kuuaukeksi, ei muuta kuin varoitusta ja sairaaloma.

Tässä on myös syy, miksi suomalaiset eivät uskalla voittaa yleisurheilun MM-kisoissa. Pronssista saa varoituksen, hopeasta ehdollista ja kullasta pääsee linnnaan.

 Kun **Antti Kalliomäki** takasi tamperelaisille läntisen ohitus-tien, sillapehtoori **Mauri Pekkarinen** sai raivo-kohtauksen. Pekkarinen olisi halunnut rakentaa 5 000 metrin pituisen silnan Jyväskylän rautatieasemalta kotitaloonsa.

Kun Tampereen ohitus-tien valmistuu, kerpulaisille on pantava ankara tulli. Epäilyttävät tapaukset palautetaan takaisin Helsinkiin.

Jos Mauri Pekkarinen puretaan tullissa osiin ja palautetaan jäljelle ei jää kuin ministerialton rengas.

 Yleisesti luullaan, että presidentin puheluk nauhoitetaan. Tieto on vanha ja väärä. Menelelmä loppui jo **Koiviston** aikana, kun Manu eräänä yönä heräsi, rannekello oli pysähtynyt ja Tellervo nukkui, Manu soitti aikatiedotukseen.

– Manu tässä terve. Paljon kello mahtaa olla.

– Viisi viisikymmentä ja kolmekymmentä.

– Ja mitä?

– Viisi viisikymmentä ja neljäkymmentä.

– Sepä oli hyvä. Hetken jo luulin kuulevani harjoja.

Kuolleet
Elokuvamies tunki haulikon ja riistamaat


Maisteri Tuukka Mäkelä

Maisteri Tuukka Tapio Mäkelä kuoli 77-vuotiaana Helsingissä. Hän pääsi ylioppilaaksi Tampereen Suomalaisesta Yhteiskoulusta 1947 ja valmistui valtiotieteen maisteriksi Helsingin yliopistosta 1954. Elämäntyönsä hän teki veljensä tapaan vanhempiansa vuonna 1920 perustamassa elokuva-alan yhtiössä. Oy Kinoston oli pitkään yksi maamme suurimmista elokuvateattereiden ketjuista. Yhtiö harjoitti myös elokuvien tuottamista ja levitystä.

Mäkelän vastuualueena oli elokuvateatteritoiminta. Hän oli lisäksi elokuvia tekittävä Interprint Oy:n toimitusjohtaja. Vuonna 1986 hän myi yhdessä veljensä Mauno Mäkelän kanssa Kinoston osakekannan Suomen Yhdyspankin perustamalle osakeyhtiölle, josta muodostettiin Finnino Oy.

Tuukka Mäkelälle myönnettiin elokuva-alan kultainen ansiomerkki 1984.

Mäkelän harrastuksia olivat metsästyksen, haulikkoamunna, metsästyskoirat ja Lions-toiminta.

Ampumaraidoilla merkittävimpiin saavutuksiin kirjattiin kilpailemisen Meksikon olympiakisoissa 1968. Suomea Tuukka Mäkelä edusti neljässä maailmanmestaruuskilpailussa, viidessä EM-kilpailussa ja seitsemän kertaa PM-kilpailuissa. Suomen mestari skeet-ammunnan yleisessä sarjassa hän oli yhdeksäs vuonna.

Metsästyskoirapuolella Tuukka Mäkelä jatkoi suvun perinteitä. Hänellä oli yli 50 vuoden ajan kotonaan vähintään yksi valioluokkaan yltänyt ajokoiria. Pienestä pitäen Mäkelä oli intohimoinen metsästäjä. Vaikka hän metsästäi paljon hirvieläimiä ja muuta suurista, mieluisimpia hänelle olivat metsäkana-lintu, jänis ja varisjahdit hyvien ystävien seurassa.

Mäkelä toimi Suomen Ampujainliiton, Suomen Metsästäjäläijön ja Suomen Ajokoirarajajiston sekä Suomen Metsästyssäätiön keskeisissä luottamustehtävissä.

Tuukka Mäkelällä luonnehtiin usein vanhan ajan herrasmiehenä. Hänessä kultivoitunut käytös yhdistyi voimakas tahti ja herkkä tunne-elämä.

Juha K. Kairikko

Kirjoittaja on Suomen Metsästäjäliiton toiminnanjohtaja ja Tuukka Mäkelän pitkäaikainen ystävä

Ratamoottori-pöyräilijä Yrjö Heikkilä
Yrjö (Yte) Albert Heikkilä

menenhti pitkälliseen sairauteen Tampereella Kaupin sairaalassa 11. heinäkuuta. Hän oli 77-vuotias.

Moottoriturheilu oli lähellä Heikkilän sydäntä. Hänen aktiivinen kilpailu-uransa alkoi 18-vuotiaana. Debyyttinsä hän teki Pyykin TT-ajoissa Tampereella vuonna 1946 osallistumalla akolasluokkaan. Pian hän omaksui lajiseen maaraata-ajot sekä Suomeen 1940-luvun lopulla tulleen speedwayn.

 Heikkilä nousi 1950-luvulla maamme taiturimaisimpien moottoristen joukkoon. Yhdessä **Ilmo Teräksen** kanssa hän muodosti legendaarisen kak-sikon.

Heikkilä ja Teräs hallitsivat kymmenien ratojen rataennätyksiä. Kaksisiko ei saanut vastusta Suomesta, vaan joutui hakemaan sitä ulkomailta. Heikkilän meriittilistalla on viisi maaran Suomen mestaruutta ja joukko muita mitaliteita. Maaradalla hän saavutti kahdesti PM-hopeaa.

Heikkilä innosti myös jää-rata-ajosta. Hän esiintyi ensi kerran piikkipyörän päällä 1951 Varkauden kansallisessa jääradakissa ja voitti sen päivän nopeimmalla ajalla.

Yrjö Heikkilän nimi piirtyi voimakkaasti suomalaisen ratamoottoripyöräilyn historiaan niiden seitsemän vuoden aikana, jonka hänen aktiivisuutensa kesti. Hän edusti Hämeen Moottorikerhoa ja Nokian Moottorikerhoa.

Lasse K. Laitinen

Kirjoittaja on speedway-historian tallentaja